

GRECO novērtējuma ziņojums par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem

Secinājumi un rekomendācijas

(...)

IV. SECINĀJUMI

85. Latvijas Krimināllikumā noteiktais attiecībā uz kukuļošanu šobrīd rada vairākas neskaidrības un satur atsevišķas pretrunas, kā arī trūkumus attiecībā uz Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas (ETS 173) un tās Papildprotokola (ETS 191) prasībām. Pirmkārt un galvenokārt, terminoloģija, kas ir lietota likuma normās attiecībā uz valsts amatpersonu kukuļošanu un kukuļošanu privātajā sektorā, un kopīgas izpratnes trūkums par to atbildīgajās iestādēs rada šaubas, vai nepiemērota labuma piedāvāšana, piesolīšana un/vai pieprasīšana, ka arī tāda labuma piedāvājuma vai solījuma pieņemšana, ir pietiekoši kriminalizētas. Turklāt likuma regulējums par kukuļošanu privātajā sektorā ir ierobežotāks nekā noteikts Konvencijā, jo nav ietverti gadījumi, kuros kukuļņēmēja darbība vai bezdarbība par kukuli nav paša kukuļdevēja interesēs, kā arī atbildība par kukuļdošanu privātajā sektorā ir paredzēta tikai tā saucamajiem uzņēmējsabiedrību „atbildīgiem darbiniekiem”. Turklāt, valsts vai pašvaldību dienestu darbinieku (kuri pēc Latvijas likumdošanas nav uzskatāmi par valsts amatpersonām) kukuļņemšana un netieša tirgošanās ar ietekmi jākriminalizē, un sodi par tirgošanos ar ietekmi jāpalielina, sevišķi lai nodrošinātu šo noziegumu noilguma perioda pagarināšanu. Turklāt attiecībā uz Papildprotokolā paredzētajiem noziegumiem šķīrējtiesnešu un ārvalstu zvērināto kukuļošana nav pietiekoši noteikta, jo Latvijas likumdošana paredz tikai gadījumus, kuros šķīrējtiesnesis nepilda savus pienākumus vai ārvalstu zvērinātais uzskatāms par valsts amatpersonu. Beidzot, ņemot vērā likumā noteikto salīdzinoši plašo regulējumu par tā saucamo labprātīgo paziņošanu, Latvijai ir ieteikts izvērtēt Krimināllikuma 324.pantu, kā arī pēdējas lietas, kuras šī norma piemērota.
86. GRECO atzinīgi vērtē Tieslietu ministra izveidotās darba grupas paveikto, pārskatot Latvijas Krimināllikumā noteikto atbildību par kukuļošanu un pauž cerības, ka šis ziņojums un sniegtās rekomendācijas ir laicīga un lietderīga palīdzība uzsāktajām reformām.
87. Ņemot vērā augstākminēto, GRECO sniedz Latvijai sekojošas rekomendācijas:
- (i) **Precizēt, kādā veidā nepienācīga labuma piedāvāšana/ piesolīšana un nepienācīga labuma pieprasīšana, kā arī šāda labuma pieņemšana bez pieprasīšanas ir ietverti attiecīgajās Krimināllikuma normās par kukuļošanu un kukuļošanas mēģinājumu, un (ii) papildināt Krimināllikuma 198. panta pirmo daļu un 326.² pantu, nosakot kriminālatbildību par nepienācīga labuma piedāvājuma/ piesolījuma pieņemšanu, ko izdarījuši privātā sektorā strādājošie darbinieki un valsts un pašvaldību iestāžu darbinieki (ziņojuma 85.punkts);**

- (ii) Noteikt kriminālatbildību par kukuļdošanu tiem valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, kas nav valsts amatpersonas Krimināllikuma izpratnē (ziņojuma 88.punkts);
- (iii) Izvērtēt nepieciešamību izdarīt grozījumus Krimināllikuma 320. un 323 pantā, lai nodrošinātu, ka kriminālatbildība nepārprotami tiek paredzēta arī gadījumos, kad labums nav domāts pašam kukuļņēmējam, bet kādai trešajai personai (ziņojuma 89.punkts);
- (iv) (i) izdarīt grozījumus Krimināllikuma 199.pantā, lai tiktu nodrošināts, ka atbilstoši Krimināltiesību Pretkorupcijas konvencijas 7.pantam, tas tiktu attiecināts uz visām personām, kas vada uzņēmumu vai strādā jebkādā amatā uzņēmumā privātajā sektorā un (ii) nodrošināt, lai kriminālatbildība saskaņā ar Krimināllikuma 198. un 199.pantu tiktu paredzēta arī gadījumos, kad kukuļņēmēja rīcība vai bezdarbība par nepienācīga labuma saņemšanu ir kāda cita, nevis paša kukuļdevēja interesēs (ziņojuma 90.punkts);
- (v) noteikt kriminālatbildību par šķirējtiesnešu kukuļdošanu atbilstoši Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas papildprotokola 2.pantam; (ii) noteiktu kriminālatbildību par šķirējtiesnešu kukuļņemšanu gadījumos, kad tas nav saistīts ar amata pienākumu pārkāpšanu atbilstoši Papildprotokola 3.pantam; un (iii) noteikt kriminālatbildību par ārvalstu šķirējtiesnešu kukuļdošanu atbilstoši Papildprotokola 4.pantam (ziņojuma 92.punkts);
- (vi) nodrošināt to, ka Krimināllikuma normas par kukuļdošanu tiek attiecinātas arī uz ārvalstu zvērinātajiem, kas nav amatpersonas saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem (ziņojuma 93.punkts);
- (vii) paredzēt smagākas sankcijas par tirgošanos ar ietekmi, attiecīgi nodrošinot to, ka kriminālatbildības noilgums par šo noziedzīgo nodarījumu būtu paildzināts un (ii) paredzēt kriminālatbildību par netiešu labumu piedāvāšanu tirgošanās ar ietekmi gadījumā, kā arī par tādu nepienācīga labuma pieprasīšanu tirgošanās ar ietekmi gadījumos, kas veikti ar mērķi nepienācīgi ietekmēt noteiktu trešo personu lēmumu pieņemšanu atbilstoši Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas 12.pantam (ziņojuma 95.punkts);
- (viii) analizēt Krimināllikuma 324.pantu un jaunākās lietas, kurās šī norma par labprātīgu paziņošanu par kukuļdošanu ir tikusi piemērota, lai pārlicinātos, vai šī norma potenciāli var tikt ļaunprātīgi izmantota un nepieciešamības gadījumā veikt attiecīgus pasākumus (ziņojuma 96.punkts).

88. Saskaņā ar Kārtības noteikumu 30.2 punktu, GRECO aicina Latvijas atbildīgas iestādes iesniegt pārskatu par augstākminēto rekomendāciju izpildi līdz 2010. gada 30. aprīlim.